

вино, напият се добре, после се скарат и догдето не се сбият с жените си, не си отиват” (Димитров 1894: 81-82).

Летописецът на пловдивския живот от началото на ХХ век Никола Алваджиев ги вижда така: „Пред одаите постоянно гъмжеше от полуголи циганчета, мръсни, оплескани с кал... Млади жени... се мотаеха по цял ден между къщурките... Край нужниците се излежаваха на припек стари цигани и циганки, на които цигарата не излизаше от устата. .. Де-чурлига – окъсани, възлясали, жените – мръсни, опушени. По цял ден шляпаха с налъмите. Лете спяха пред колибите си, зиме – в одаята. Оджаците не теглеха, пушеха, миришеше, лютеше на очите, но те бяха доволни, че са на топло. Отопляваха се с тезеци (сухи говежди лайна, омесени със слама), които циганките правеха през лятото” (Алваджиев 1971: 85-86).

Във вестник „Казанлъшка искра” от 1924 г. четем: „Циганите... и жените и мъжете са пъргави, но малко мързеливи, обичат кеф да правят като си осигурят за няколко дни хляба”. А в ежемесечните си доклади, изпращани до околийския управител от м. май 1937 г. до м. ноември 1938 г., кметът на село Градец, Котелска околия записва: „Иноверско, инородно и иноезическо население, освен турските цигани, в с. Градец няма. Техният брой е около 800 души, които са добри и мирни граждани” (ТДА Сливен, ф.16-к, оп.1, а.е.22, л.24-36).

2. Установяване на циганите в българските земи

Циганите *пристигат на Балканите в различно време и по различни пътища*. Започват от V век и продължават до XV век и са част от т.нар. Велико преселение на народите. Вписват се в наличните социално-икономически ниши, запазвайки своите етнокултурни характеристики.

Най-ранните контакти между българи и цигани се свързват с историзираната легенда за циганите ковачи (демирджии), които идват на Балканите през VII век заедно с прабългарите на Аспарух. Грижат се за изработката и поправката на оръжието им. Наричат себе си „Аспарухови българи”. Сред останалите цигански/ ромски групи са известни като „сивите гълъби”.

Някои учени приемат, че в резултат на демографските промени, които настъпват в империята, циганите са във Византия още от VII век. Тук те се занимават с гадания и предсказания, други са дресьори на животни, акробати, жонгльори. И тъй като суеверието е силно разпространено сред византийците, достигайки от най-ниските социални слоеве до най-високите и включително и самите императори, циганите намират благодатна почва за практикуване на традиционните си изкуства. В Хронографията на Теофан Хомологет (Изповедник) се описва подробно как византийският император Никифор I Геник (802-811) разрешава на